Jabuka razdora

Jučer smo saznali koji će se porezi mijenjati. Smanjenje poreznih presije će rezultirati povećanjem poreznih prihoda (sic!). Sve u svemu Proračun za narednu godinu će se povećati što sugerira kako od reforme prava proračunskih korisnika neće biti ništa. Sve ostaje po starom. Iako nije rečeno Vlada smatra da je proračun razvojni i socijalni. Ipak, posebno pada u oči najava povećanje neoporezivog dijela mogućih primanja radnika od 2.500 na 7.500 kuna ili gotovo 1.000 eura. Ta je najava prikrila i pokrila sve dileme, pitanja i strahove koje imamo glede rasta prihodne i rashodne strane proračuna. Pogledajmo pobliže što znači povećanje neoporezivog dijela dohotka, što će, sa svoje strane, otvoriti put drugim prijedlozima koji će također zahtijevati da ne budu oporezivani.

Povećanje neoporezivog dijela dohotka od 5.000 kuna je jednak povećanju neoporezivog dijela dohotka za 400 kuna mjesečno. Morate priznati da puno bolje zvuči 5.000 odjednom (i to već ove godine) nego 400 kuna mjesečno. Osim toga iznos od 5.000 kuna može dobiti svaki zaposlenik dok povećanje granice porezne osnovice za 400 kuna ne odnosi se na sve zaposlene i ne zvuči tako dobro.

Ovom valja pridodati da će se moći već ove godine isplatiti povećani iznos od 5.000 kuna. Zašto se to omogućuje otvara vrata raznim spekulacijama. Jedna od mogućnosti je nesuglasje u vladajućoj koaliciji pa vodeća stranka, HDZ, upozorava svoje partnere da je spremna izaći na prijevremene izbore. Tako bi HDZ dobio značajan broj glasova, posebice onih koji rade u državnom sektoru. Poduzetnici će teško izdvojiti neoporezivi dio jer ionako „krpaju kraj s krajem“. To je lijepo rečeno od strane Vlade kako je ona učinila što je mogla i sada je potez na gospodarstvu. Mogućnost isplate 5.000 smanjuje ugled i oštricu sindikatima posebice onih koji „pokrivaju“ zaposlene u državnim ili paradržavnim institucijama. Kratko rečeno birokracija će biti stimulirana da podrža vladajuću stranku. Zaboravlja se da „ljubav hranjena poklonima je vječno gladna“.

Istovremeno socijalni aspekt moguće isplate dodatnih 5.000 kuna neoporezivog dohotka dovodi u vrlo nezavidni položaj saborsku oporbu. Njihovo osporavanje proračuna imat će jasan odgovor Vlade: ova je Vlada prvi put od uspostave samostalnosti Lijepe naše omogućila da se poveća kupovna snaga i standard hrvatskih građana za gotovo jednu prosječnu plaću. Nastavit će, ako želite to nazvati trinaestom plaćom nama je svejedno. Kako je najveći dio gospodarstva na rubu opstanka jasno je da će tek mali broj građana odista dobiti dodatnih 5.000 kuna. Tako će Vlada još jednom „pokazati“ kako ima visoku razinu senzibilnosti prema hrvatskim

građanima, to što gospodarstvo nema kapaciteta da to učini sasvim je druga stvar. Jasno, nezaposleni i penzioneri su druga priča, ali će i oni dobiti više javnih dobara (Proračun raste) a mirovine će se i nadalje povećavati kao što se već povećavaju ne navodeći razloge zašto je tome tako.

Bilo bi dobro zaviriti u papire stručnjaka koji su sudjelovali u pripremi Prijedloga o povećanju neoporezivog dijela dohotka za 5.000 kuna.

Porezna teorija ima neke zakonitosti. Jedna od njih je da se proširuje porezna osnovica koliko je to god moguće. Tako isplata od 5.000 kuna za 1,5 milijuna zaposlenih iznosi fantastičnih 7,5 milijardi kuna. To je značajno smanjenje porezne osnovice. Struka to nije mogla predložiti. To je politička odluka koju valja poštivati. Ja je poštujem ali inzistiram da se to tako nazove.

Moj prijedlog kako je potrebno povećati neoporezivi dio plaća na 5.000 kuna i povratiti zaštitnu kamatu na kapital te zadržati osnovnu stopu PDV-a je u potpunosti bez obrazloženja ignoriran. (Pogledaj pod Harač: Otvoreno pismo premijeru gospodinu Andreu Plenkoviću).

Na kraju želim jasno reći da su najavljene promjene rastakanje postojećeg poreznog sustava i odustajanje od porezne reforme temeljene na povećanju konkurentnosti hrvatskog gospodarstva. Smanjenje porezne presije uvijek i svugdje znači da se smanjuje udio države u novo dodanoj vrijednosti. Kod nas se porezna presija smanjuje, a porezi rastu po većoj stopi od društvenog proizvoda. Meni to nije jasno ali to i nije važno. Nominalni rast Proračuna može samo svjedočiti da će reforme i slijedeće godine izostati. Hrvatskog gospodarstvo i hrvatsko društvo nalaze se u složenim problemima. Guranje glave u pijesak neće riješiti probleme. Eventualna kriza koja će nas ubrzo posjetiti mogla bi imati tragične posljedice i predstavljati snažno ograničenje daljnjem razvoju Lijepe naše.